

Συνέντευξη της συγγραφέα Πόλυς Μηλιώρη

Written by Βασιλική Πιτούλη

Monday, 28 November 2011 18:37

Η Πόλυ Μηλιώρη γεννήθηκε, μεγάλωσε και σπούδασε Ιστορία στην Αθήνα. Για μια εικοσιπενταετία εργάστηκε ως δημοσιογράφος, διευθύνοντας το περιοδικό Πάνθεον και γράφοντας χρονογράφημα και κριτική βιβλίου. Στα μυθιστορήματά της, έχοντας προωθήσει την ιδέα και την πράξη της ισότητας των φύλων, διοχετεύει όσα αποκόμισε από τη δημοσιογραφική της επαφή με τις γυναίκες: την ευαισθησία τους, την αγωνία τους να διακριθούν, τα εμπόδια που συναντούν, τις κοινωνικές συνθήκες που τις περιορίζουν, αλλά και που τις αναδεικνύουν. Η Πόλυ Μηλιώρη έχει γράψει δεκαέξι βιβλία, με πιο πρόσφατο το μυθιστόρημα "Χορεύοντας με τις σκιές" που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Ψυχογιός. Ο Βιβλιοφάγος, έχοντας αναπτύξει μαζί της μια πολύχρονη, ιδιαίτερη σχέση, της απέσπασε την εξής συνέντευξη. Απολαύστε την:

Ερώτηση 1^η

Πόλυ, στην τριλογία «Ο Κλήρος πέφτει στην Αρήτη», «Η Νανά των ανοιχτών λογαριασμών» και «Εγώ θα κλείσω την αυλαία» καταπιάνεται με τις σχέσεις αγάπης και μίσους μέσα σε μια οικογένεια, θέτοντας σε πρώτο πλάνο τη σχέση μάνας και κόρης, που κυμαίνεται εντυπωσιακά σε όλο το φάσμα των ανθρώπινων συναισθημάτων: λατρεία, απόρριψη, εξιδανίκευση, διάψευση, «πάντα αφόρητος πόνος προδοσίας». Πόσο η γραφή λυτρώνει από τέτοια συναισθήματα που ίσως κατατρύχουν όλους τους ανθρώπους ;

Απάντηση

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι όποια κι αν είναι η υπόθεση των μυθιστορημάτων που γράφουμε, οι συγγραφείς μιλάμε για συναισθήματα που έχουμε βιώσει. Το ερώτημα λοιπόν « Έκανες τη ψυχανάλυσή σου;» τίθεται και σε μένα συχνότατα, και μάλιστα για βιβλία που φωνάζουν την βιωματικότητά τους. Κατηγορηματικά απαντώ : Όχι. Η ψυχανάλυση είναι μια εργασία που γίνεται από δύο, τον αναλυόμενο και τον αναλυτή, κι έχει συγκεκριμένους κανόνες και συγκεκριμένα στάδια, οπωσδήποτε άλλα από αυτά της μυθοπλασίας.

Ο πιο ακριβής τρόπος που θέτεις εσύ το ερώτημα ωστόσο, αν δηλαδή η γραφή λυτρώνει, παίρνει την αντίθετη απάντηση: Ναι, λυτρώνει. Η όλη διαδικασία της σύνθεσης ενός μυθιστορήματος, ο μακρύτατος χρόνος που καταλαμβάνει στη ζωή του ή της συγγραφέα, καθώς και η υποχρεωτική συνάντηση αιτίου και αιτιατού είναι κάτι παραπάνω από παρηγορητική. Είναι συχνά ως και θεραπευτική.

Αλλά αυτή τη λυτρωτική λειτουργία δεν την βρίσκουν μόνον οι συγγραφείς στην γραφή. Την βρίσκουν και οι αναγνώστες στην ανάγνωση. Πρόκειται για τη μαγικές δυνατότητες που έχει η «ταύτιση»* είτε αυτή γίνεται μεταξύ συγγραφέα και ήρωα του μυθιστορήματος, είτε μεταξύ αναγνώστη και ήρωα. Αναρωτιέμαι μάλιστα: Μήπως κι ο συγγραφέας δεν είναι τελικά ο μόνος άνθρωπος με σάρκα και οστά, όταν πλάθει τα χάρτινα πρόσωπά του; Μήπως υπάρχει κι εδώ, όπως στη ψυχανάλυση, ο συνομιλητής, που δεν είναι άλλος από τον υποθετικό ή προσδοκώμενο αναγνώστη ;

Ερώτηση 2^η

Δώσε μας έναν ορισμό για την γυναικεία γραφή. Είναι η γυναικεία

οπτική της ζωής που κυριαρχεί στο έργο ορισμένων συγγραφέων, είναι η πρόταξη των «γυναικείων θεμάτων» στη λογοτεχνία, είναι ένα ιδιαίτερο στυλ δύσκολο να καθοριστεί ; Είναι κάτι άλλο ;

Απάντηση

Το ακαδημαϊκό μου οπλοστάσιο δεν είναι αρκετό για να δώσω ορισμό της γυναικείας γραφής. Γνωρίζω τις διαμάχες πάνω σ' αυτό το φιλολογικό, θα έλεγα, ζήτημα, και κατανοώ και τα μεν και τα δε επιχειρήματα (αν τελικά υπάρχει «γυναικεία» γραφή, αν έχει σχέση με το φύλο του συγγραφέα, αν επικεντρώνεται στην «πρόταξη των γυναικείων θεμάτων», αν εκφράζεται στο ύφος της γραφής).

Ως αναγνώστρια, πολύ συχνά αισθάνομαι ότι θα διέκρινα το φύλο του συγγραφέα ακόμα κι αν δεν το ήξερα. Ως συγγραφέας, δεν έχω αμφιβολία πως γράφω με τα βιώματά μου, άρα και με τα βιώματα του φύλου μου. Και όχι μόνο με τα βιώματα της συγκεκριμένη εποχής όπου έτυχε να ζω (όσο δηλαδή αφορά την πολιτική διάσταση του «γυναικείου θέματος») αλλά και με τις βιολογικές μου αναφορές. Αλλά τώρα μπαίνουμε σε μια μεγαλύτερη προβληματική, που αφορά το ταλέντο του κάθε και της κάθε συγγραφέα. Στο πόσο δηλαδή είναι ικανός ή ικανή να ξεπεράσει τα βιώματά του και να μπει στο πετσί άλλων ανθρώπων, που για λόγους φυσιολογικούς ή κοινωνικούς έχουν διαφορετικά βιώματα.

Ερώτηση 3^η

Η γυναικεία γραφή ίσως παλιά ταυτιζόταν με το ελαφρύ και γλυκό, το ανώδυνο, γι' αυτό και σήμερα ορισμένα έργα γραμμένα από γυναίκες έχω την αίσθηση ότι ξαφνιάζουν με τη σκληρή τους γλώσσα. Συμφωνείς μ' αυτό;

Απάντηση

Αν αναφέρεσαι στην επιπόλαια και γενικευτική κρίση «αυτά είναι βιβλία για γυναίκες», (για να μην πω «γυναικούλες»), δεν έχω να σχολιάσω κάτι πέρα από την ημιμάθεια εκείνων που κάνουν τέτοιες κρίσεις. Μυθιστορήματα με ανώδυνο ή σκληρό περιεχόμενο γράφονται τόσο από άντρες όσο κι από γυναίκες. Όσο για την γλώσσα, το αν δηλαδή είναι ανοιχτή ή συγκαλυμμένη, αν είναι καίρια ή παραπλανητική, γλυκιά ή σκληρή κτλ, ναι, προσδιορίζεται κυρίως από την εποχή και από την θέση του γράφοντος στην κοινωνία της εποχής. Προσωπικά πιστεύω - όπως ανέφερα και στην προηγούμενη ερώτηση -

ότι είναι καθοριστικό και το φύλο. Κυρίως στην γλώσσα.

Ερώτηση 4^η

Στο «Πάντοτε είναι αργά» κυριαρχεί πάλι η σχέση μάνας και κόρης ως βασικό θέμα της λογοτεχνίας σου. Διακρίνω στο ύφος της γραφής σου τη μακροπερίοδο πρόταση που τοποθετεί συχνά τις άνω τελείες ενδιάμεσα, μόλις ολοκληρωθεί ένα στοιχειώδες νόημα ή έστω μια εικόνα. Θεωρείς ότι έχεις κατασταλάξει στο ύφος, το οποίο είναι απόλυτα διακριτό από εκείνο άλλων ελλήνων πεζογράφων ;

Απάντηση

Πολύ καλά διέκρινες στο ύφος των τελευταίων μου βιβλίων τα χαρακτηριστικά που επισημαίνεις, και που μάλλον έχουν παγιωθεί αφού, το παραδέχομαι, και στα προηγούμενα απ' αυτά μυθιστορήματά μου, οι άνω τελείες και οι παρενθετικές μέσα σε παύλες εκφράσεις υπήρξαν πάντα πονοκέφαλος για τους επιμελητές των εκδοτών.

Δεν υποθέτεις όμως σωστά ότι «έχω κατασταλάξει» σ' αυτό το ύφος. Γιατί ΔΕΝ θέλω να κατασταλάξω. Πιστεύω ότι το ύφος κάθε μυθιστορήματος πρέπει να υπηρετεί το περιεχόμενό του και αυτό είναι το στοίχημα που βάζω πάντα, κι όχι το να αποκτήσω διακριτό ύφος από τους άλλους συγγραφείς. Δεν το κερδίζω πάντα το στοίχημα, αλλά θα προσπαθήσω κι άλλο.

Ερώτηση 5^η

Στο «Χορεύοντας με τις σκιές» τώρα... Η πρώτη φράση που μου έκανε εντύπωση ήταν η εξής : Ο άντρας ξέρει πως απ' τη στιγμή που γίνεται πατέρας, σαν η μαμά του να υποχωρεί ένα βήμα. Αναρωτιέμαι, γιατί δεν ισχύει για τις γυναίκες αυτό: και μάνες να γίνουμε, η μαμά μας δε λέει να υποχωρήσει μέσα μας.... Ή μήπως όχι ; Τελικά πόσο μοιάζουμε και πόσο διαφέρουμε από τους άντρες ;

Απάντηση

Με στριμώχνεις όλο και περισσότερο, Βασιλική. Ή μάλλον μ' έχει για τα καλά στριμώξει το ίσως ανεπαρκές ταλέντο μου να διαχειριστώ έναν άντρα πρωταγωνιστή , όπως το Μάνο του «Χορεύοντας με τις σκιές».

Προσωπικά, δεν θεωρώ κύριο θέμα αυτού του βιβλίου μου τη σχέση

μάνας γιου, αλλά τη σχέση πατέρα γιου, θέμα που πρώτη φορά προσπάθησα να πραγματευτώ ως κύριο άξονα - έχεις δίκιο ότι η σχέση μάνας κόρης είναι κυρίαρχη στο γενικότερο έργο μου. Αλλά θα υπερασπιστώ την φράση που διέκρινες, ως ειδική για την περίσταση (γι' αυτό το μυθιστόρημα, γι' αυτόν τον ήρωα) αλήθεια.

"Ο άντρας ξέρει", γράφω, "πως απ' τη στιγμή που γίνεται πατέρας, σαν η μαμά του να υποχωρεί ένα βήμα". Επισημαίνω τη λεξούλα "σαν" που τινάζει στον αέρα τη βεβαιότητα. Επισημαίνω και τη λέξη "ξέρει", που σημαίνει ότι η γνώση είναι θεωρητική. Πως πρέπει να παλέψει μέσα του για να τα καταφέρει να γλιτώσει απ' τη "μαμά" του. Μήπως το ίδιο δεν παλεύουνε να κάνουν και όλες μου οι πρωταγωνίστριες, και στα δεκάξι μου βιβλία;

Last Updated on Monday, 28 November 2011 20:11